

DE HEDENDAAGSE STUDERENDE

EEN KLEINE TYPOLOGIE

De 'hedendaagse' student bestaat niet. Studenten zijn altijd dezelfde: het zijn net gewone mensen. Ze kankeren op docenten, lopen slecht college, hebben het hoogste woord terwijl ze nog maar net komen kijken, hebben niet meer de parate kennis van de student van vroeger. Maar tegelijk: ze luisteren vol aandacht naar docenten, zijn een en al volgzaamheid op college; slikken alle studiestof en blokken zo hard voor hun studiepunten, dat ze die ook echt verdiend hebben. Zo is de student en zo is hij of zij altijd geweest. De hedendaagse student, dat is die van vroeger, alleen leeft hij vandaag.

Maar mensen verschillen nogal. Al naar gelang de cultuur waarvan ze deel uitmaken dragen ze jeans of schaamlappen, eten ze hamburgers of maniok, verwennen ze hun kinderen of offeren hen aan de goden.

Zo verschillen natuurlijk ook studenten, afhankelijk van de plek waar men ze geografisch en historisch localiseert. Zo is er bijvoorbeeld in Groningen een ander slag student te signaleren dan in Kampen (hier is men doorgaans geloviger, laat dat althans duidelijker merken) en is een Kamper student van nu niet meer zoals die van vroeger al op de IJsselbrug te herkennen aan zijn combinatie van baard, pijp en bedachtzame tred. Die van nu gaat incognito.

Hoe verhouden zich nu substantia en accidens, wezen en verschijning, constanten en variabelen bij het genus student? Opnieuw: het zijn net gewone mensen, en die zijn ook allemaal en altijd dezelfde. Maar zoals men de vraag wat hen desondanks onderscheidt in de antropologie wel heeft beantwoord, zo zou zij ook hier een handzame oplossing kunnen vinden: met een typologie. Een typologie is een ideaaltypische constructie, die over een chaotisch lijkende werkelijkheid heen wordt gelegd, met het doel daarin zoveel mogelijk verbanden te doen oplichten en te verhelderen. Ik houd er zelf eentje voor intern huishoudelijk gebruik op na, en zij vergemakkelijkt mij de oriëntatie in studentenland aanzienlijk.

Zo onderscheid ik:

1. de actieve student

Drammerige gelijkhebbers waren het in de jaren zestig en zeventig, die precies wisten waar het fout en goed zat in de wereld. Wat een ramp moet het geweest zijn om in die tijd docent te zijn. Ze waren lastig, want ze hadden een (linkse) droom. Om overspannen van te worden. Sommige docenten werden dat toen ook. En toch, denk ik nu soms: wat jammer dat met die droom ook het drammen uit is. Docenten blijven er op zijn minst scherp en wakker bij, en worden niet zo snel vroeg-oud. Ook nu zijn ze er nog, deze actieve studenten: maar het zijn pragmatici geworden, die in de StudentenBond van

DE HEDENDAAGSE STUDERENDE

vandaag alvast oefenen voor hun baan in het management van morgen.

2. de dromerige student

De opvolger van de politieke student. Kijkt wat wazig de wereld in. Hij of zij weet het allemaal niet meer (of nog niet) zo zeker: wat goed is en wat fout, wat hij of zij zelf wil en wat niet. Wat 'kerk' is, wat 'geloof' is, voelt hij of zij op het ene moment zus en op het andere moment zo. Docenten doen daarentegen zo afstandelijk, zo cerebraal, en lijken alles op een rijtje te hebben. Ze doen ook zo moeilijk. Student en docent vormen hier twee werelden, die elkaars taal niet (willen?) verstaan.

3. de vrome student

Dat is de student die na zijn studie geen predikant wil worden, maar het al lang en breed is, voor hij of zij er aan begonnen is. Een dergelijke houding bemoeilijkt een vruchtbare relatie met docenten aanzienlijk: zo'n student valt niets meer te leren; hij of zij weet alles al. Dat je ook geloven (in de zin van: een doorleefde spiritualiteit) moet oefenen en leren, is een wetenschap die aan hem of haar niet is besteed. Laat staan de wetenschap zelf.

4. de eigenwijze student

Het type dat in de propedeuse al a.i.o. is. Het zijn de wetenschappers-in-spe, briljante juniorleden van de scientific community. Zij verkeren met docenten op goede voet, wisselen blikken van verstandhouding met hen uit en spreken hen op samenzweerderige toon: de paarden der kennis worden in elk geval niet alléén voor de zwijnen (lees: de overige jaargenoten) geworpen. 'Waren er hier maar méér van!', verzucht de docent, bezorgd om zijn 'Nachwuchs'. Maar tegelijk is hij terughoudend bij zoveel opdringerigheid. Een student hoort bij een docent in de collegebank te zitten, en niet op schoot.

5. de studerende student

Studeert voor Ritzen, voor zijn ouders, en ook een beetje voor zichzelf. Doet braaf op tijd zijn of haar tentamens, heeft tempo, ook zonder tempobeurs. Neemt geïnteresseerd deel aan collegegesprekken, zonder er briljant in te willen schitteren. Voldoet aan alle verwachtingen: iemand die niet buitensporig vroom is, van actievoeren niets wil weten, maar ondertussen toch goed weet wat hij of zij wél wil: afstuderen namelijk, al wordt het geen cum laude.

Kortom de ideale student, waarmee de docent kan lezen en schrijven. En dat laatste ook in Obermansiaanse zin: want daarvoor houdt een docent dan nog genoeg tijd over.

Een vijftal opmerkingen als commentaar:

1. Het kan geen kwaad met nadruk te wijzen op de theoretische status van zo'n ideaaltypen-constructie: elke gelijkenis met bestaande studenten berust op louter toeval.
2. De typologie heeft geen andere pretenties dan die van een hoogst persoonlijk, pragma-

DE HEDENDAAGSE STUDERENDE

tisch gebruik. Al dient zij de wetenschapper (mijzelf dus), elke wetenschappelijke status is haar vreemd.

3. Daarvoor is haar vangnet - een derde, wellicht geruststellende opmerking - ook veel te grofmazig: geen student blijft er echt in 'hangen'. Er is van niemand een heldere foto bij.
4. Mijn ervaring is dat alle genoemde soorten (behoudens de nu bijna uitgestorven eerste categorie) in wisselende combinaties en fluctuaties voorkomen, in welke studiestad of studierichting dan ook. Kampen draagt in dit opzicht geen reservaatkarakter.
5. Het type 'de studerende student' is daarentegen vrij zeldzaam.

F. de Lange